

**KOMISARZ WYBORCZY
W POZNANIU I**

Krzysztof Józefowicz

DPZ.778.1.2022

INFORMACJA

**O UPRAWNIENIACH PRZYSŁUGUJĄCYCH OSOBOM
NIEPEŁNOSPRAWNYM UPRAWNIONYM DO
UDZIAŁU W REFERENDUM GMINNYM W SPRAWIE
ODWOŁANIA BURMISTRZA MIASTA I GMINY
MUROWANA GOŚLINA DARIUSZA URBAŃSKIEGO
ORAZ RADY MIEJSKIEJ W MUROWANEJ GOŚLINIE
PRZED UPŁYWEM KADENCJI ZARZĄDZONYM NA DZIEŃ
2 PAŹDZIERNIKA 2022 R.**

Komisarz Wyborczy w Poznaniu I informuje o uprawnieniach osób niepełnosprawnych, przewidzianych w przepisach ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. — Kodeks wyborczy (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1277).

Osoby niepełnosprawne uprawnione do udziału w referendum biorą udział w referendum na takich samych zasadach, jak pozostałe osoby uprawnione do udziału w referendum, jednakże przysługują im poniższe uprawnienia.

I. Prawo do uzyskiwania informacji o referendum

Osoba niepełnosprawna uprawniona do udziału w referendum ma prawo do uzyskiwania informacji o:

- 1) terminie referendum oraz godzinach głosowania;

- 2) właściwym dla siebie obwodzie głosowania;
- 3) lokalach obwodowych komisji do spraw referendum dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych, znajdujących się najbliżej miejsca zamieszkania osoby niepełnosprawnej uprawnionej do udziału w referendum;
- 4) warunkach dopisania do spisu osób uprawnionych do udziału w referendum w wybranym przez siebie obwodzie głosowania w którym znajduje się lokal dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych na obszarze gminy właściwej ze względu na miejsce jego stałego zamieszkania;
- 5) przedmiocie referendum oraz pytaniu umieszczonym na karcie do głosowania;
- 6) warunkach oraz formach głosowania.

Informacje te są przekazywane uprawnionej osobie niepełnosprawnej, na jej wniosek, przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) telefonicznie lub w drukowanych materiałach informacyjnych, w tym w formie elektronicznej. We wniosku, o którym mowa, osoba niepełnosprawna podaje nazwisko, imię (imiona) oraz adres stałego zamieszkania.

Informacje, o których mowa wyżej, są także dostępne w Biuletynie Informacji Publicznej gminy (miasta) oraz podawane do publicznej wiadomości w sposób zwyczajowo przyjęty w danej gminie (mieście).

II. Prawo do głosowania korespondencyjnego

1. Głosować korespondencyjnie może osoba niepełnosprawna uprawniona do udziału w referendum o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, w tym także osoba uprawniona do udziału w referendum posiadająca orzeczenie organu rentowego o:

- 1) całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 2, i niezdolności do samodzielnej egzystencji, ustalone na podstawie art. 13

ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 53);

2) niezdolności do samodzielnej egzystencji, ustalone na podstawie art. 13 ust. 5 ustawy wymienionej w pkt 1;

3) całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy wymienionej w pkt 1;

4) o zaliczeniu do I grupy inwalidów;

5) o zaliczeniu do II grupy inwalidów;

a także osoba o stałej albo długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, której przysługuje zasiłek pielęgnacyjny.

2. Głosować korespondencyjnie może również osoba uprawniona do udziału w referendum:

1) **podlegająca w dniu głosowania obowiązkowej kwarantannie, izolacji lub izolacji w warunkach domowych**, o której mowa w ustawie z dnia 5 grudnia 2020 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2020 r. poz. 1845 ze zm.);

2) **która najpóźniej w dniu głosowania kończy 60 lat.**

3. **Głosowanie korespondencyjne jest wyłączone w przypadku** głosowania w obwodach głosowania utworzonych w zakładach leczniczych, domach pomocy społecznej, zakładach karnych, aresztach śledczych i domach studenckich, a także w przypadku udzielenia przez niepełnosprawną osobę uprawnioną do udziału w referendum oraz osobę uprawnioną do udziału w referendum, która najpóźniej w dniu głosowania kończy 60 lat, pełnomocnictwa do głosowania.

4. **Zamiar głosowania korespondencyjnego osoba uprawniona do udziału w referendum zgłasza Komisarzowi Wyborczemu do 15 dnia przed dniem referendum**, z wyjątkiem osoby uprawnionej do udziału w referendum podlegającej w dniu głosowania obowiązkowej kwarantannie, izolacji lub izolacji w warunkach domowych, która zamiar głosowania korespondencyjnego Komisarzowi Wyborczemu zgłasza **do 5 dnia przed**

dniem referendum.

5. Zgłoszenie zamiaru głosowania korespondencyjnego może być dokonane ustnie, pisemnie, telefaksem lub w formie elektronicznej. Zgłoszenie powinno zawierać nazwisko i imię (imiona), imię ojca, datę urodzenia, numer ewidencyjny PESEL osoby uprawnionej do udziału w referendum, oświadczenie o wpisaniu osoby uprawnionej do udziału w referendum do rejestru wyborców w danej gminie, oznaczenie referendum, którego dotyczy zgłoszenie, a także wskazanie adresu, na który ma być wysłany pakiet referendalny.
6. Do zgłoszenia, niepełnosprawna osoba uprawniona do udziału w referendum dołącza kopię aktualnego orzeczenia właściwego organu orzekającego o ustaleniu stopnia niepełnosprawności.
7. W zgłoszeniu, niepełnosprawna osoba uprawniona do udziału w referendum może zażądać dołączenia do pakietu referendalnego nakładki na kartę do głosowania sporządzonej w alfabecie Braille'a.
8. Jeżeli zgłoszenie, nie spełnia wymogów, Komisarz Wyborczy wzywa osobę uprawnioną do udziału w referendum do uzupełnienia zgłoszenia w terminie 1 dnia od dnia doręczenia wezwania.
9. Zgłoszenie złożone po terminie, niespełniające wymogów, lub nieuzupełnione w terminie, a także złożone przez niepełnosprawną osobę uprawnioną do udziału w referendum lub osobę uprawnioną do udziału w referendum, która najpóźniej w dniu głosowania kończy 60 lat, która wystąpiła z wnioskiem o sporządzenie aktu pełnomocnictwa do głosowania, pozostawia się bez rozpoznania, o czym informuje się osobę uprawnioną do udziału w referendum.
10. Osoba uprawniona do udziału w referendum, która **zgłosiła zamiar głosowania korespondencyjnego, otrzymuje, nie później niż 6 dni przed dniem referendum, pakiet referendalny**, z wyjątkiem osoby uprawnionej do udziału w referendum podlegającej w dniu głosowania obowiązkowej kwarantannie, izolacji lub izolacji w warunkach domowych, która pakiet referendalny otrzymuje **nie później niż 2 dni przed dniem referendum**.
11. Osoba uprawniona do udziału w referendum, która zgłosiła zamiar głosowania korespondencyjnego, otrzymuje pakiety referendalne odrębne dla danych

referendów.

12. Pakiet referendalny doręcza się osobie uprawnionej do udziału w referendum za pośrednictwem operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe. Do przesyłki pakietu referendalnego w zakresie nieuregulowanym stosuje się przepisy ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe dotyczące przesyłki poleconej.
13. Pakiet referendalny doręcza się wyłącznie do rąk własnych osoby uprawnionej do udziału w referendum, po okazaniu dokumentu potwierdzającego tożsamość i pisemnym pokwitowaniu odbioru.
14. Jeżeli odbierający nie może potwierdzić odbioru, osoba doręczająca pakiet referendalny sama stwierdza datę doręczenia oraz wskazuje odbierającego i przyczynę braku jego podpisu.
15. W przypadku nieobecności osoby uprawnionej do udziału w referendum pod wskazanym adresem doręczający umieszcza zawiadomienie o terminie powtórnego doręczenia w oddawczej skrzynce pocztowej lub, gdy nie jest to możliwe, na drzwiach mieszkania osoby uprawnionej do udziału w referendum. Termin powtórnego doręczenia nie może być dłuższy niż 1 dzień od dnia pierwszego doręczenia.
16. W skład pakietu referendalnego wchodzi:
 - 1) koperta zwrotna;
 - 2) karta lub karty do głosowania;
 - 3) koperta na kartę lub karty do głosowania, zwaną dalej „kopertą na kartę do głosowania”;
 - 4) instrukcja głosowania korespondencyjnego;
 - 5) nakładka lub nakładki na kartę lub karty do głosowania sporządzone w alfabecie Braille’a – jeżeli niepełnosprawna osoba uprawniona do udziału w referendum zażądała ich przesłania;
 - 6) oświadczenie o osobistym i tajnym oddaniu głosu na karcie do głosowania.
17. Na karcie do głosowania osoba uprawniona do udziału w referendum oddaje głos w sposób określony w informacji znajdującej się na karcie do głosowania. Należy

pamiętać, że znakiem „X” są co najmniej dwie linie przecinające się w obrębie kratki przeznaczonej na oddanie głosu.

18. Po oddaniu głosu należy kartę lub karty do głosowania umieścić w kopercie oznaczonej „Koperta na kartę do głosowania” i kopertę tę zakleić. Należy pamiętać, że osoba uprawniona do udziału w referendum głosująca korespondencyjnie do jednej koperty na kartę do głosowania wkłada wszystkie karty do głosowania w referendum/dach. Nie zaklejenie koperty na kartę do głosowania spowoduje, że karty do głosowania w niej się znajdujące nie będą uwzględnione przy ustalaniu wyników głosowania. Do koperty na kartę do głosowania nie wkłada się oświadczenia o osobistym i tajnym oddaniu głosu.
19. Zaklejoną kopertę na kartę do głosowania należy włożyć do koperty zwrotnej zaadresowanej na adres obwodowej komisji ds. referendum.
20. Następnie należy wypełnić oświadczenie o osobistym i tajnym oddaniu głosu, na którym należy:
 - 1) wpisać miejscowość i datę jego sporządzenia;
 - 2) własnoręcznie podpisać się.

Oświadczenie wkłada się do koperty zwrotnej (z adresem obwodowej komisji ds. referendum). Niewłożenie oświadczenia do koperty zwrotnej lub niepodpisanie go spowoduje, że karty do głosowania nie będą uwzględnione przy ustalaniu wyników głosowania.

Kopertę zwrotną zawierającą:

- 1) zaklejoną kopertę na kartę do głosowania;
- 2) podpisane oświadczenie o osobisty i tajnym oddaniu głosu

należy zakleić i przesłać ją do właściwej komisji ds. referendum lub przekazać przedstawicielowi Poczty Polskiej, z wyjątkiem osoby uprawnionej do udziału w referendum podlegającej w dniu głosowania obowiązkowej kwarantannie lub izolacji w warunkach domowych, która kopertę zwrotną przekazuje przedstawicielowi operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe.

21. Przedstawiciel Poczty Polskiej odbierze zamkniętą kopertę zwrotną

od niepełnosprawnej osoby uprawnionej do udziału w referendum lub osoby uprawnionej do udziału w referendum, która najpóźniej w dniu głosowania kończy 60 lat, a otrzymała pakiet referendalny, na podstawie okazanego przez nią dokumentu potwierdzającego tożsamość. Odbiór następuje za pokwitowaniem najpóźniej w:

- 1) dniu referendum, jeżeli osoba uprawniona do udziału w referendum, w momencie doręczenia pakietu referendalnego zgłosiła potrzebę jej odbioru, pod adresem wskazanym przez osobę uprawnioną do udziału w referendum;
- 2) przedostatnim dniu roboczym poprzedzającym dzień referendum – w placówce Poczty Polskiej usytuowanej na obszarze gminy, w której osoba uprawniona do udziału w referendum, jest ujęta w rejestrze wyborców;
- 3) trzecim dniu roboczym poprzedzającym dzień referendum w dowolnej placówce Poczty Polskiej.

22. Przedstawiciel Poczty Polskiej odbierze zamkniętą kopertę zwrotną od osoby uprawnionej do udziału w referendum podlegającej w dniu głosowania obowiązkowej kwarantannie, izolacji lub izolacji w warunkach domowych, o których mowa w ustawie z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2020 r. poz. 1845 ze zm.). Odbiór następuje spod drzwi mieszkania lub innego lokalu, pod adresem doręczenia pakietu referendalnego, z zastosowaniem odpowiednich środków zapobiegawczych. O zasadach odbioru poinformuje przedstawiciel Poczty Polskiej przekazując pakiet referendalny.

23. Niepełnosprawna osoba uprawniona do udziału w referendum oraz osoba uprawniona do udziału w referendum, która najpóźniej w dniu głosowania kończy 60 lat, może, do czasu zakończenia głosowania, osobiście dostarczyć kopertę zwrotną do obwodowej komisji ds. referendum, której adres znajduje się na kopercie zwrotnej. Nie dotyczy to osób uprawnionych do udziału w referendum podlegających w dniu głosowania obowiązkowej kwarantannie, izolacji lub izolacji w warunkach domowych.

III. Prawo do głosowania przez pełnomocnika

1. Niepełnosprawna osoba uprawniona do udziału w referendum o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz osoba uprawniona do udziału w referendum, która najpóźniej w dniu głosowania kończy 60 lat **może udzielić pełnomocnictwa do głosowania w swoim imieniu w referendum.**
2. **Głosowanie za pośrednictwem pełnomocnika jest wyłączone w przypadku** głosowania w obwodach głosowania utworzonych w zakładach leczniczych, domach pomocy społecznej, zakładach karnych, aresztach śledczych i domach studenckich, a także w przypadku zgłoszenia przez niepełnosprawną osobę uprawnioną do udziału w referendum oraz osobę uprawnioną do udziału w referendum, która najpóźniej w dniu głosowania kończy 60 lat zamiaru głosowania korespondencyjnego.
3. **Pełnomocnikiem może być** tylko osoba wpisana do rejestru wyborców w tej samej gminie, co udzielający pełnomocnictwa do głosowania.
4. **Pełnomocnikiem nie może być:**
 - 1) osoba wchodząca w skład komisji obwodowej do spraw referendum właściwej dla obwodu głosowania osoby udzielającej pełnomocnictwa do głosowania,
 - 2) mężowie zaufania,
 - 3) obserwator społeczny,
 - 4) w zależności od odwoływanego organu odpowiednio radny, wójt (burmistrz, prezydent miasta) danej jednostki samorządu terytorialnego.
5. **Pełnomocnictwo można przyjąć:**
 - 1) tylko od jednej osoby lub
 - 2) od dwóch osób, jeżeli co najmniej jedną z nich jest wstępny (ojciec, matka, dziadek, babka, itd.), zstępny (syn, córka, wnuk, wnuczka, itd.), małżonek, brat, siostra lub osoba pozostająca w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli w stosunku do pełnomocnika.

6. **Pełnomocnictwa udziela się** przed wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta) lub przed innym pracownikiem urzędu gminy upoważnionym przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) do sporządzania aktów pełnomocnictwa do głosowania.
7. W celu sporządzenia aktu pełnomocnictwa osoba uprawniona do udziału w referendum **składa wniosek** do wójta (burmistrza, prezydenta miasta) gminy, w której jest wpisany do rejestru wyborców.
8. Wniosek należy **złożyć najpóźniej w 9. dniu przed dniem referendum**. Wniosek powinien zawierać: nazwisko i imię (imiona), imię ojca, datę urodzenia, numer ewidencyjny PESEL oraz adres zamieszkania zarówno osoby uprawnionej do udziału w referendum, jak i osoby, której ma być udzielone pełnomocnictwo do głosowania, **a także wyraźne oznaczenie referendum, którego dotyczy pełnomocnictwo do głosowania**.
9. Do wniosku należy dołączyć:
 - pisemną zgodę osoby mającej być pełnomocnikiem, zawierającą jej nazwisko i imię (imiona) oraz adres zamieszkania, a także nazwisko i imię (imiona) osoby udzielającej pełnomocnictwa do głosowania,
 - kopię aktualnego orzeczenia właściwego organu orzekającego o ustaleniu stopnia niepełnosprawności osoby udzielającej pełnomocnictwa do głosowania.
10. Akt pełnomocnictwa jest sporządzany z zasady w miejscu zamieszkania osoby uprawnionej do udziału w referendum, chyba, że osoba ta we wniosku zwróci się o jego sporządzenie w innym miejscu na obszarze gminy.
11. Jeżeli wniosek o sporządzenie aktu pełnomocnictwa do głosowania nie spełnia warunków, wójt, w terminie 3 dni od dnia otrzymania wniosku, wzywa osobę uprawnioną do udziału w referendum do usunięcia wad wniosku w terminie 3 dni. Jeżeli wad nie można usunąć albo nie zostały one usunięte w terminie wójt odmawia sporządzenia aktu pełnomocnictwa do głosowania. Odmowę sporządzenia aktu pełnomocnictwa do głosowania, wraz z uzasadnieniem, doręcza

się niezwłocznie osobie uprawnionej do udziału w referendum.

12. Akt pełnomocnictwa do głosowania po sprawdzeniu, na podstawie dostępnych urzędowo dokumentów, danych zawartych we wniosku niezwłocznie sporządza się w trzech egzemplarzach, z których po jednym otrzymują udzielający pełnomocnictwa do głosowania i pełnomocnik, a trzeci egzemplarz pozostaje w urzędzie gminy.
13. **Osoba uprawniona do udziału w referendum ma prawo cofnięcia udzielonego pełnomocnictwa.** Cofnięcie pełnomocnictwa następuje przez:
 - 1) złożenie najpóźniej na 2 dni przed dniem referendum stosownego oświadczenia wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) gminy, w której sporządzono akt pełnomocnictwa lub
 - 2) doręczenie takiego oświadczenia właściwej obwodowej komisji do spraw referendum w dniu głosowania.
14. Osoba uprawniona do udziału w referendum, która udzieliła pełnomocnictwa może głosować osobiście w lokalu obwodowej komisji do spraw referendum, pod warunkiem, że wcześniej nie oddał głosu jej pełnomocnik. Głosowanie osobiste przez osobę uprawnioną do udziału w referendum powoduje wygaśnięcie pełnomocnictwa.
15. Pełnomocnictwo do głosowania wygasa z mocy prawa w przypadku:
 - 1) śmierci lub utraty prawa wybierania przez udzielającego pełnomocnictwa do głosowania lub pełnomocnika;
 - 2) braku przesłanek, o których mowa w art. 55 § 1 Kodeksu wyborczego (Pełnomocnikiem może być tylko osoba wpisana do rejestru wyborców w tej samej gminie, co udzielający pełnomocnictwa do głosowania), lub wystąpienia przesłanki, o której mowa w art. 55 § 4 (Pełnomocnikiem nie może być osoba wchodząca w skład obwodowej komisji ds. referendum właściwej dla obwodu głosowania osoby udzielającej pełnomocnictwa do głosowania, a także mężowie zaufania, jak również w zależności od odwoływanego organu odpowiednio radny, wójt (burmistrz, prezydent miasta) danej jednostki samorządu terytorialnego));
 - 3) wcześniejszego głosowania osobistego przez osobę udzielającą pełnomocnictwa

do głosowania.

16. Przed przystąpieniem do głosowania pełnomocnik okazuje obwodowej komisji ds. referendum dokument umożliwiający stwierdzenie jego tożsamości oraz akt pełnomocnictwa do głosowania.
17. Obwodowa komisja ds. referendum odnotowuje nazwisko i imię (imiona) pełnomocnika osoby uprawnionej do udziału w referendum w spisie wyborców w rubryce „uwagi” odpowiadającej pozycji, pod którą umieszczono nazwisko osoby uprawnionej do udziału w referendum, wraz z oznaczeniem „pełnomocnik”, a akt pełnomocnictwa do głosowania załącza do spisu osób uprawnionych do udziału w referendum.
18. Pełnomocnik potwierdza otrzymanie karty do głosowania własnym czytelnym podpisem w rubryce spisu przeznaczonej na potwierdzenie otrzymania karty do głosowania przez osobę uprawnioną do udziału w referendum udzielającą pełnomocnictwa do głosowania.
19. Jeżeli pełnomocnictwo do głosowania zostało cofnięte lub wygasło obwodowa komisja ds. referendum odmawia wydania pełnomocnikowi karty do głosowania i zatrzymuje akt pełnomocnictwa do głosowania.
20. Pełnomocnik nie może pobierać od udzielającego pełnomocnictwa do głosowania żadnych opłat za głosowanie w jego imieniu w referendum.
21. Zakazane jest udzielanie pełnomocnictwa do głosowania w zamian za jakąkolwiek korzyść majątkową lub osobistą.

IV. Głosowanie w wybranym przez siebie lokalu obwodowej komisji do spraw referendum, w tym w lokalu dostosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych

Każda osoba uprawniona do udziału w referendum, w tym osoba niepełnosprawna, może głosować osobiście w lokalu obwodowej komisji do spraw referendum w obwodzie głosowania właściwym dla jego miejsca zamieszkania. Może także głosować w wybranym przez siebie lokalu obwodowej komisji do spraw referendum, w tym także w lokalu dostosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych. W tym celu

powinna ona złożyć wniosek o dopisanie do spisu osób uprawnionych do udziału w referendum w wybranym przez siebie obwodzie głosowania.

Wniosek składa się w urzędzie gminy, właściwym dla wybranego obwodu głosowania, najpóźniej w 5. dniu przed dniem referendum.

Po złożeniu powyższego wniosku osoba uprawniona do udziału w referendum zostanie skreślona ze spisu osób uprawnionych do udziału w referendum w obwodzie właściwym dla miejsca stałego zamieszkania.

Informacja o lokalach obwodowych komisji do spraw referendum dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych dostępna jest w Biuletynie Informacji Publicznej gminy oraz w obwieszczeniu wójta (burmistrza, prezydenta miasta) o numerach i granicach obwodów głosowania, najpóźniej w **30. dniu przed dniem referendum.**

V. Głosowanie w lokalu obwodowej komisji do spraw referendum przy użyciu nakładki na kartę do głosowania sporządzonej w alfabecie Braille'a

W lokalu obwodowej komisji do spraw referendum osoba niepełnosprawna, uprawniona do udziału w referendum może także głosować przy użyciu nakładki na kartę do głosowania sporządzonej w alfabecie Braille'a.

W dniu referendum obwodowa komisja do spraw referendum wraz z kartą do głosowania wyda niepełnosprawnej osobie uprawnionej do udziału w referendum, na jej prośbę, nakładkę na tę kartę. Po oddaniu głosu osoba niepełnosprawna, uprawniona do udziału w referendum obowiązana jest zwrócić komisji obwodowej do spraw referendum nakładkę na kartę.

VI. Korzystanie z pomocy innej osoby w trakcie głosowania w lokalu obwodowej komisji do spraw referendum

Osobie niepełnosprawnej, uprawnionej do udziału w referendum, na jej prośbę, może pomagać w głosowaniu w lokalu obwodowej komisji do spraw referendum inna osoba, w tym także niepełnoletnia. Pomoc ta może mieć tylko techniczny charakter;

nie może ona polegać na sugerowaniu tej osobie sposobu głosowania lub na głosowaniu w zastępstwie tej osoby. Dopuszczalne jest, aby na życzenie niepełnosprawnej osoby uprawnionej do udziału w głosowaniu w pomieszczeniu za zasłoną przebywała osoba udzielająca pomocy. Osobą tą nie może być członek komisji, mąż zaufania, ani obserwator społeczny.

Natomiast komisja jest obowiązana, na prośbę niepełnosprawnej osoby uprawnionej do udziału w referendum, do przekazania ustnie treści obwieszczeń referendalnych w zakresie informacji o przedmiocie referendum i pytaniu (pytaniach) referendalnych.

Komisarz Wyborczy

w Poznaniu I

/-/ Krzysztof Józefowicz